РЕЗОЛЮЦИЯ (ЕС) 2022/1826 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

от 4 май 2022 година,

съдържаща забележките, които са неразделна част от решението за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместното предприятие „Инициатива за иновативни лекарства 2“ (понастоящем съвместно предприятие „Иновативна здравна инициатива“) за финансовата 2020 година

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ,

— като взе предвид своето решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместното предприятие „Инициатива за иновативни лекарства 2“ за финансовата 2020 година,

— като взе предвид член 100 от и приложение V към своя Правилник за дейността,

— като взе предвид доклада на комисията по бюджетен контрол (A9-0072/2022),

А. като има предвид, че съвместното предприятие за изпълнението на Съвместната технологична инициатива за иновативни лекарства („съвместното предприятие ИИЛ“) беше създадено през декември 2007 г. за срок от 10 години, за да подобри значително ефикасността и ефективността на процеса на разработване на лекарства с дългосрочната цел фармацевтичният сектор да може да произвежда по-ефективни и по-безопасни иновативни лекарства;

Б. като има предвид, че след приемането на Регламент (ЕС) № 557/2014 на Съвета ([1]) през май 2014 г. беше създадено съвместното предприятие „Инициатива за иновативни лекарства 2“ („Съвместно предприятие ИИЛ2“) за срок до 31 декември 2024 г.; като има предвид, че през юни 2014 г. то замени и стана приемник на съвместното предприятие ИИЛ с цел финализиране на научноизследователските дейности по Седмата рамкова програма и стартиране на нов проект в рамките на „Хоризонт 2020“;

В. като има предвид, че Съюзът, представляван от Комисията, и Европейската федерация на фармацевтичните индустрии и асоциации („промишления сектор“) са членовете — учредители на съвместното предприятие ИИЛ и на съвместното предприятие ИИЛ2;

Г. като има предвид, че максималната вноска на Съюза в съвместното предприятие ИИЛ за периода от 10 години е в размер на 1 000 000 000 EUR, платима от бюджета на Седмата рамкова програма, а членовете учредители участват с равни дялове в текущите разходи на съвместното предприятие ИИЛ, като всеки от тях предоставя средства в размер, който не превишава 4 % от общата финансова вноска на Съюза;

Д. като има предвид, че максималната вноска на Съюза, включително бюджетни кредити на Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ), в съвместното предприятие ИИЛ2 за периода от 10 години е в размер на 1 630 000 000 EUR, платима от бюджета на „Хоризонт 2020“, а членовете, различни от Комисията, трябва да предоставят 50 % от текущите разходи и да допринесат за оперативните разходи чрез парични или непарични вноски, или и двете, в размер, равен на финансовата вноска на Съюза;

Бюджетно и финансово управление

1. отбелязва, че Сметната палата („Палатата“), в своя доклад относно годишните отчети на съвместното предприятие ИИЛ 2 за финансовата година, приключила на 31 декември 2020 г. („доклада на Палатата“), заявява, че годишните отчети на съвместното предприятие дават вярна представа във всички съществени аспекти за финансовото състояние на съвместното предприятие ИИЛ 2 към 31 декември 2020 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните му активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с финансовите правила на съвместното предприятие и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията; отбелязва освен това, че според доклада на Палатата операциите, свързани с отчетите, са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти;

2. отбелязва, че окончателният наличен бюджет на съвместното предприятие ИИЛ2 за 2020 г., включително неусвоени бюджетни кредити, пренесени от предходни години, целеви приходи и преразпределени бюджетни кредити за следващата година, е възлизал на 276 538 561 EUR под формата на бюджетни кредити за поети задължения (от които 269 829 327 EUR от бюджета на Съюза) и 241 559 114 EUR под формата на бюджетни кредити за плащания (от които 232 349 880 EUR от бюджета на Съюза); отбелязва, че усвояването на бюджетните кредити за поети задължения и на бюджетните кредити за плащания е достигнало съответно 98,66 % и 97,08 %;

([1]) Регламент (ЕС) № 557/2014 на Съвета от 6 май 2014 г. за създаване на съвместното предприятие за изпълнение на втората инициатива за иновативни лекарства (ОВ L 169, 7.6.2014 г., стр. 54).

3. отбелязва, че от сумата в размер на 1 000 000 000 EUR вноски, които членовете от промишления сектор е следвало да направят за оперативните дейности на съвместното предприятие ИИЛ, към края на 2020 г. съвместното предприятие ИИЛ е докладвало и утвърдило непарични вноски и парични вноски в размер на 759 471 000 EUR от частни членове, от които 737 573 000 EUR непарични вноски и 21 898 000 EUR парични вноски; отбелязва, че през 2020 г. към съвместното предприятия ИИЛ са се изпълнявали 11 проекта, от които 3 са приключили до 31 декември 2020 г.;

4. отбелязва, че степента на усвояване на бюджетните кредити за плащания на съвместното предприятие ИИЛ за проектите по Седмата рамкова програма е била 96 %;

5. отбелязва, че от средствата в размер на 1 425 000 000 EUR под формата на парични и непарични вноски, които е трябвало да бъдат направени от членовете от промишления сектор за оперативните дейности на съвместното предприятие ИИЛ2, са били докладвани и утвърдени непарични вноски в размер на 317 206 000 EUR и парични вноски в размер на 20 717 000 EUR, и че освен това са докладвани и утвърдени 7 064 000 EUR парични вноски и 34 972 000 EUR непарични вноски от асоциираните членове; отбелязва, че в резултат на това към края на 2020 г. общият размер на вноските на членовете от промишления сектор и на асоциираните партньори за дейностите на съвместното предприятие ИИЛ2 по програма „Хоризонт 2020“ са възлизали на 379 959 000 EUR, в сравнение с паричната вноска на Съюза в общ размер от 643 180 000 EUR; потвърждава, че правилата за предварително финансиране са определени във Финансовия регламент и образеца на споразумение за отпускане на безвъзмездни средства и очаква вноските от промишления сектор да съответстват на приноса на Съюза на програмно равнище до края на съвместното предприятие „ИИЛ 2“; отбелязва, че по отношение на наличния бюджет за проекти по „Хоризонт 2020“ за 2020 г. степента на усвояване на бюджетните кредити за поети задължения и на бюджетните кредити за плащания е била съответно 100 % и 99,7 %; отбелязва, че през 2020 г. към съвместното предприятия ИИЛ2 са се изпълнявали 92 проекта, от които 6 са били приключени до 31 декември 2020 г.; отбелязва, че увеличението на поетите задължения през 2020 г. с 200 400 000 EUR (финансиране от Съюза) и 182 300 000 EUR (поети задължения от промишления сектор и асоциираните партньори) е резултат от сключването на 19 нови подписани споразумения за отпускане на безвъзмездни средства за съвместното предприятие ИИЛ2, включително 8 проекта във връзка със спешната покана за представяне на предложения за лечение и диагностика на коронавирусните инфекции;

6. отбелязва, че в рамките на съвместните предприятия съществуват различни процедури по отношение на изчисляването на непаричните вноски и призовава за хармонизиране на изчисляването на непаричните вноски за всички съвместни предприятия;

7. отбелязва, че съгласно доклада на Палатата съвместното предприятие ИИЛ2 се характеризира с продължителни проекти поради естеството на научните му изследвания и че тази ситуация е пример за различния напредък по отношение на целевите нива за вноските, определени в регламентите за съвместното предприятие във връзка с дейностите по „Хоризонт 2020“, както и че това поражда риск равнището на административните ресурси, необходими за своевременното управление на тези средства, да се окаже недостатъчно поради едновременното изпълнение на все по-голям брой проекти от множество програми по многогодишната финансова рамка; приканва съвместното предприятие ИИЛ 2 да преразгледа организационната си структура и нуждите си от персонал, за да гарантира непрекъснатост на дейността в периоди на значително увеличаване на работния поток; призовава съвместното предприятие ИИЛ 2 да предостави по-голяма прозрачност в процеса на вземане на решения относно своите приоритети в областта на научните изследвания, както и да съобщи за избрания метод в следващия си годишен доклад;

8. отбелязва, че през 2020 г. съвместното предприятие ИИЛ 2 все още е извършвало окончателни плащания на безвъзмездни средства по Седмата рамкова програма; отбелязва освен това, че според Палатата в края на 2020 г. съвместното предприятие ИИЛ 2 е докладвало процент остатъчни грешки под прага на същественост от 2 % въз основа на резултатите от *последващите* одити;

9. отбелязва въз основа на доклада на Палатата, че практиката на съвместното предприятие ИИЛ 2 за повторно активиране на неизползвани бюджетни кредити за плащания от предходни години до размера на неизпълнените поети задължения за административни разходи води до натрупването на неизползвани бюджетни кредити за плащания, както и че в допълнение към въздействието на пандемията от COVID-19 тази практика е довела до ниско изпълнение на бюджета по отношение на дял 2 от административния бюджет на съвместното предприятие ИИЛ 2 от 51 %; потвърждава, че неизразходваните бюджетни кредити за плащания по дял 2 възлизат на 3,2 милиона евро, в сравнение с общия размер на бюджетните кредити за плащания, предвидени в бюджета, в размер на 241 559 114 EUR; отбелязва отговора на съвместното предприятие ИИЛ2, че строгото бюджетно планиране и механизмът на изменение не са позволили подходящи изменения спрямо бързо променящата се и несигурна световна ситуация, свързана с пандемията, и че за 2021 г. то планира да пренесе по-малко бюджетни кредити за плащания за административни разходи в сравнение с пренесените за 2021 г. бюджетни кредити за поети задължения по дял 2 „Разходи за инфраструктура“, както и че планира да покрие разликата със средства от бюджета за текущата година; призовава съвместното предприятие ИИЛ2 да разработи план за ограничаване на повторното активиране на неизползваните бюджетни кредити за плащания като начин да предотврати ниската степен на изпълнение на бюджета;

Резултати от дейността

10. отбелязва, че съвместното предприятие ИИЛ2 е обявило ускорена покана за представяне на предложения за лечение и диагностика на коронавирусните инфекции, което е довело до 8 проекта; отбелязва освен това обявяването на три допълнителни покани за представяне на предложения с предмет в сферата на редките болести, инфекциозните заболявания, рака, невродегенеративните заболявания и автоимунните заболявания; отбелязва също така подписването на 19 нови споразумения за отпускане на безвъзмездни средства за проекти с общ комбиниран бюджет от над 380 000 000 EUR, с което общият портфейл на съвместното предприятие ИИЛ 2 е достигнал 167 проекта; отбелязва, че новите проекти се съсредоточават върху рака, диабета, затлъстяването, цифровото здраве, изкуствения интелект, модерните терапии, откриването на лекарства и екологични въпроси;

11. отбелязва, че в годишния отчет за дейността за 2020 г. се подчертава, че що се отнася до експертите по оценката съвместното предприятие ИИЛ 2 е използвало 235 експерти от 29 държави; сред членовете на групата от експерти 105 са били жени, а 130 – мъже; приветства факта, че съвместното предприятие ИИЛ 2 продължава да подобрява баланса между половете в това отношение;

12. отбелязва, че освен че събира данни с цел да докладва по съответните стандартни ключови показатели за ефективност (КПЕ) на „Хоризонт 2020“ за оценка на резултатите и въздействията от специфичните цели на програмата, съвместното предприятие ИИЛ2 използва КПЕ за проследяване на дейностите в 10 стратегически области; отбелязва освен това, че съвместното предприятие ИИЛ2 събира данни по тези въпроси чрез специална уеб платформа, чрез която координаторите на проекти могат да представят резултатите от своите проекти, което позволява и на съвместното предприятие ИИЛ2 да обобщава и анализира данните и да изготвя картина на постиженията по проектите в процеса на тяхното изпълнение; отбелязва, че макар и тези КПЕ да са разработени за съвместното предприятие ИИЛ2, когато е уместно, съвместното предприятие ИИЛ2 събира данни и за проектите на съвместното предприятие ИИЛ, което позволява проучването на въздействията на съвместното предприятие ИИЛ2 от самото начало; отбелязва освен това, че анализът на събраните до 31 декември 2020 г. данни показва, че почти всички съответни приоритетни области от програмата за стратегически научни изследвания на съвместното предприятие ИИЛ2 са отразени в неговите проекти (11 от 12);

13. отбелязва, че няколко нови инструмента и процеса, генерирани от проекти на съвместното предприятие ИИЛ2, са били внедрени от участниците от промишлеността (примери за такова внедряване са животински модели, стандарти, биомаркери, стандартни оперативни процедури, използване на платформи за скрининг, мрежи за клинични изпитвания и др.); данните също така показват 176 резултата от изпълнението за съвместното предприятие ИИЛ2 (при цел от 50) и 482 резултата от изпълнението за програмите на съвместното предприятие ИИЛ и съвместното предприятие ИИЛ2, взети заедно; отбелязва освен това, че организации на пациентите и асоциации на здравните специалисти участват в 60 % от проектите като партньори в консорциум, членове на консултативни съвети, членове на групи от заинтересовани страни и т.н., и че тази тенденция е останала стабилна по време на програмите на съвместното предприятие ИИЛ2 изразява загриженост обаче, че проектите на съвместното предприятие ИИЛ2 все още не успяват да гарантират финансовата и физическата достъпност и наличността на резултатите от публично финансираните научни изследвания; във връзка с това призовава приемника ма съвместното предприятие ИИЛ2 – съвместното предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“, незабавно да въведе нови изисквания, съгласно които всички бенефициери на публично финансиране от Съюза за научни изследвания и иновации за лечение, профилактика или диагностика да задължени да се ангажират с принципите на достъп, ефективност, финансова достъпност и наличност;

14. отбелязва, че това разкрива динамика, при която проектите на съвместното предприятие ИИЛ2 се изпълняват по план и в някои случаи надхвърлят установените цели сега, когато редица проекти на съвместното предприятие ИИЛ2 са приключили и достигат края на програмния цикъл на съвместното предприятие ИИЛ2;

15. отбелязва въз основа на доклада на Палатата, че съвместното предприятие ИИЛ2 е допринесло значително за общите европейски ответни действия във връзка с пандемията от COVID-19, както и че съвместното предприятие ИИЛ2 е преразпределило 45 000 000 EUR от бюджета си за 2020 г. за ускорена покана за представяне на предложения, обявена през март 2020 г.; отбелязва, че освен това със средствата по програма „Хоризонт 2020“ от Комисията размерът на средствата по поканата се е увеличил до 72 000 000 EUR;

16. отбелязва, че въпросът за правата върху интелектуалната собственост трябва да бъде разгледан във всички договори, които могат да доведат до желан ефект от изпълнението или резултат, като проучвания, анализи и оценки; отбелязва, че целта е да се защитят правата на отделните създатели, но също така и да се предостави подробна информация за начина, по който правата ще се използват в бъдеще; отбелязва, че тъй като покупките се извършват с публични средства, резултатите следва да бъдат прозрачни и достъпни за обществеността; призовава съвместното предприятие ИИЛ 2 да предостави разяснение относно правата върху интелектуалната собственост и повече прозрачност по отношение на резултатите от научните изследвания;

17. отбелязва, че през 2020 г. стойността на ефекта на ливъридж на съвместното предприятие ИИЛ 2 е била 1,01;

Набиране на персонал и служители за борба с COVID-19

18. отбелязва, че към 31 декември 2020 г. 53 от 56-те длъжности в щатното разписание на съвместното предприятие ИИЛ 2 са били заети, като пет длъжности са били попълнени през 2020 г. – три за срочно наети служители и две за договорно наети служители;

19. отбелязва, че по време на периода на ограничителни мерки служителите на съвместното предприятие ИИЛ 2 са преминали към дистанционна работа на пълно работно време, като служителите са имали достъп до всички досиета, инструменти и ресурси, от които се нуждаят от първия ден; отбелязва, преминаването към работа от дома е било улеснено и от факта, че съвместното предприятие ИИЛ 2 е приело редица стандартни инструменти на Комисията, като ARES, Sysper и пълния набор от ИТ инструменти за управление на програмата „Хоризонт 2020“; отбелязва освен това, че съвместното предприятие ИИЛ 2 и другите съвместни предприятия, които работят в една и съща сграда, са се споразумели за единен набор от правила за служителите, които по изключение трябва да работят присъствено, за да гарантират безопасността и благосъстоянието на персонала, като също така са предвидили поетапно връщане в офиса; отбелязва със загриженост предизвикателствата, свързани с пандемията от COVID-19 за персонала, особено като се вземат предвид различните ситуации на живот, липсата на достъп до офис пространство и възможните последици от изолацията; изисква от съвместното предприятие ИИЛ2 да се съсредоточи върху благосъстоянието на персонала, управлението на стреса и равновесието между професионалния и личния живот; изисква от ръководството да гарантира, че са налице подходящи структури за подкрепа, за да се гарантира психологическото благосъстояние на персонала;

Вътрешен одит

20. отбелязва, че през 2020 г. Службата за вътрешен одит (IAS) е извършила одит на усвояването на безвъзмездните средства по „Хоризонт 2020“ в съвместното предприятие ИИЛ2, както е било предвидено първоначално в стратегическия план за вътрешен одит за периода 2019—2021 г.; отбелязва освен това, че целта на този одит е била да се оцени дали въведената система за вътрешен контрол за изпълнението на споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства по „Хоризонт 2020“ е подходящо организирана и се изпълнява ефикасно и ефективно;

21. отбелязва, че през ноември 2020 г. изпълнителният директор на съвместното предприятие ИИЛ2 е информирал вътрешните одитори за последните организационни и оперативни развития по отношение на съвместното предприятие ИИЛ2 и за резултатите от последната оценка на риска и е предоставил обратна информация по потенциалните области за одит като подготовка за стратегическия план на Службата за вътрешен одит (IAS);

Системи за вътрешен контрол

22. отбелязва, че заключението на Палатата е, че съвместното предприятие ИИЛ 2 е въвело *надеждни* процедури за предварителен контрол по отношение на финансовите и оперативните документални проверки и че през 2018 г. съвместното предприятие ИИЛ2 е приложило рамката за вътрешен контрол на Комисията, която се основава на 17 принципа за вътрешен контрол;

23. отбелязва въз основа на доклада на Палатата, че във връзка с междинните и окончателните плащания по Седмата рамкова програма, съвместното предприятие ИИЛ2 извършва *последващите* одити в помещенията на бенефициерите, докато Общата служба за одит на Комисията отговаря за извършването на *последващи* одити на декларациите за разходи по проекти по „Хоризонт 2020“; отбелязва също така, че въз основа на резултатите от *последващите* одити, налични към края на 2020 г., съвместното предприятие ИИЛ2 е отчело представителен процент грешки в размер на 2,16 % и процент остатъчни грешки в размер на 1,14 % за проектите си по Седмата рамкова програма, както и представителен процент грешки в размер на 1,13 % и процент остатъчни грешки в размер на 0,74 % за проектите по „Хоризонт 2020“ (уравнявания и окончателни плащания); отбелязва освен това, че според предложението на Комисията за регламент за „Хоризонт 2020“ крайната цел е остатъчният процент на грешки да бъде възможно най-близо до 2 % след приключването на програмите и отчитането на финансовото въздействие от всички одити, корекции и мерки за възстановявания;

24. отбелязва въз основа на доклада на Палатата, че като част от контрола на оперативните плащания Палатата е извършила одит на произволна извадка от плащания по „Хоризонт 2020“, направени през 2020 г. на ниво крайни бенефициери, за да потвърди процента грешки, определен от последващия одит, и че в един случай тези подробни одити са разкрили системна грешка от над 1 % от одитираните разходи, свързана с декларираните преки разходи, поради факта, че бенефициерът погрешно е декларирал като други преки разходи няколко непреки разходни позиции, които не могат да бъдат отнесени пряко към проекта; отбелязва обаче, че тези непреки разходи се покриват от фиксирана ставка в размер на 25 % от размера на преките разходи;

25. подчертава, че в доклада на Палатата се констатират постоянни системни грешки в разходите за персонал, декларирани от бенефициерите, по-специално от страна на МСП и новите бенефициери; отбелязва, че такива грешки също са били редовно докладвани в рамките на последващите одити на ОСО и наетите от нея външни одитори; подчертава, че на страница 39 от доклада си Палатата заявява, че рационализирането на правилата на „Хоризонт 2020“ за деклариране на разходите за персонал и по-широкото използване на опростени варианти за разходите е предпоставка за бъдещите рамкови програми за изследвания, с цел стабилизирането на процента грешки под нивото на същественост; насърчава съвместното предприятие да укрепи своите системи за вътрешен контрол, като се има предвид, че МСП и новите бенефициенти са по-податливи на грешки.